

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ע"א 21451-10-25 הוצאת עיתון הארץ בע"מ ואח' נ' שמש ואח'

לפני כבוד השופט יונה אטדגי

המערערות:

1. הוצאת עיתון הארץ בע"מ
 2. טלי חירותי-סובר
- ע"י ב"כ עוה"ד תמיר גליק וניסים אזרד

נגד

המשיבים:

1. שמואל סוג'יי שמש
 2. אלמ"א - האגודה למיניות ואינטימיות בריאה בישראל
- ע"י ב"כ עוה"ד יונתן יהוסף ומשה גבריאלו
3. דוד כהן צדק (פורמלי)

פסק דין

1. ערעור על פסק דינו של בית משפט השלום בתל-אביב-יפו (כב' הרשמת הבכירה נעמה ניר), שחייב את המערערות בתשלום פיצוי כספי למשיבים 1 ו-2 בגין פרסום של המערערות 2, עיתונאית בעיתון של המערערות 1, בעמוד הפייסבוק שלה, לפי חוק איסור לשון הרע, התשכ"ה-1965 (להלן "החוק"/"חוק איסור לשון הרע").

התביעה ופסק הדין

2. המשיב 1 (להלן – "שמש"), יחד עם אחרים, היה ממייסדיה של המשיבה 2 (להלן – "אלמ"א"), עמותה, שעל-פי מייסדיה, נועדה למסד ולהנגיש את תחום הטנטרה והמיניות הבריאות לציבור הישראלי. המערערות 2 (להלן – "חרותי סובר") היא עיתונאית המועסקת על-ידי המערערות 1 (להלן – "עיתון הארץ"), כותבת בלוג הקרוי "אישה עובדת" (להלן – "הבלוג") ומפרסמת פוסטים בעמוד פייסבוק על שמה (להלן – "עמוד הפייסבוק").

3. בין התאריכים 24.10.2022 - 26.10.2022 פרסמה חרותי סובר ארבעה פרסומים, הראשון בבלוג ושלושת הנוספים בעמוד הפייסבוק. שלושת הפרסומים הראשונים נגעו לשמש בלבד, הרביעי נגע לשמש, לאלמ"א ולאנשים נוספים שאינם צד לערעור.

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ע"א 25-10-21451 הוצאת עיתון הארץ בע"מ ואח' נ' שמש ואח'

פרסום חמישי, נוסף, שנדון בתביעה, נעשה ביום 14.3.2023, בבלוג, והוא נגע למשיב 3 (שנמחק מרשימת המשיבים).

4. שמש, אלמ"א והמשיב 3 הגישו תביעה כספית נגד המערערות לפיצוי כספי לפי **חוק איסור לשון הרע**.

בית המשפט קמא דחה את התביעה בגין הפרסומים הראשון, השני, השלישי והחמישי, וקיבל את התביעה בגין הפרסום הרביעי בלבד.

בית המשפט חייב את המערערות לשלם לשמש פיצוי בסך 10,000 ₪ (בצירוף ריבית שקלית מיום הגשת התביעה), הוצאות משפט ושכ"ט עו"ד בסך 8,000 ₪ ואת סכום האגרה ששולמה; ולא למ"א – פיצוי בסך 5,000 ₪ (בצירוף ריבית שקלית מיום הגשת התביעה), הוצאות משפט ושכ"ט עו"ד בסך 8,000 ₪ ואת סכום האגרה ששולמה (להלן – **"פסק הדין"**).

5. ערעור זה הוגש על-ידי המערערות בגין חיובן בפיצוי כספי בקשר לפרסום הרביעי. המשיבים לא ערערו על דחיית תביעתם בגין יתר הפרסומים. לפיכך, ולמרות שהצדדים (המערערות, בעיקר) ביקשו לפרוש את יריעת הדיון לנושאים עקרוניים הקשורים לפעילותם של המשיבים וכדו', אמנע מכך והדיון יתמקד בפרסום הרביעי בלבד.

הפרסום הרביעי ותמצית נימוקי בית המשפט קמא

6. זה היה נוסח הפרסום הרביעי, שפורסם כאמור בעמוד הפייסבוק של חרותי סובר: **"האירוניה מתה. שלושה כוכבים של אישה עובדת פעילים בעמותה להסדרת תחום הטיפול המיני בישראל – בראשם הד"ר הוטרינר, שאין לו כל הכשרה לטיפול באנשים אבל הוא "מומחה טנטרה" (סדנאות בעירום ושאר הכיפים), השני הוא האיש בעל השם האקזוטי בודהי דנה שכבר לוקח אחריות, באמת תודה, על הטרדות נשים, והשלישי הוא אלון גושן שהמציא לעצמו שיטת טיפול הכוללת נגיעות ועל אף פרסומיו כמובן שאינו מטפל מיני מוסמך. אלה יסדירו ברור"**.

מתחת למלל זה מופיע צילום של תרשים, המפרט את בעלי התפקידים החברים באלמ"א, לפי חלוקה של "צוות מוביל" ומספר נְעֻדוֹת (להלן – **"הטבלה"**). אין חולק שתרשים זה נלקח מתוך אתר שהפעילה אלמ"א, כשלבדבריה, תרשים זה נמחק על ידה זמן קצר לאחר מכן.

שמו של שמש מופיע בראש "הצוות המוביל" כשבסמוך לשמו התואר "ד"ר". כפי שהתברר בדיון בערעור (עמ' 7, שורות 5-7), שמותיהם של השניים האחרים שהוזכרו בפרסום מופיעים בתרשים כחברים בוועדות.

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ע"א 25-10-21451 הוצאת עיתון הארץ בע"מ ואח' נ' שמש ואח'

7. יצוין, כי בדיון בבית המשפט קמא התברר כי לשמש תואר ד"ר בתחום הווטרנריה ולא בתחום הקשור לטיפול המיני או לטיפול באנשים בכלל, הגם שלדבריו, הוא אוזן בתעודות המוכחות כי הוא רכש השכלה, הכשרה וניסיון בתחום הנדון.

8. בית המשפט קמא, דחה, כאמור, את התביעה ביחס לארבעת הפרסומים האחרים, בפסק דין מפורט ומנומק היטב, אך קיבל את התביעה ביחס לפרסום זה, על בסיס הנימוקים הבאים:

א- הפרסום מהווה "לשון הרע" אסור לפי החוק, משום שהוא מצביע על "קשר של [שמש] אל אנשים נוספים אשר ביצעו לכאורה מעשים פסולים עד כדי עבירות מין ממש, במסגרת פעילותה של [אלמ"א] ועמדתה של [חרותי סובר] באשר להגדרתו של [שמש], כבעל תפקיד ב[אלמ"א], כמי אשר יטול חלק בהסדרת התחום";

ב- "הנרטיב לפיו [שמש] הינו חסר כל הכשרה ועוסק בפעילות אשר היא פסולה, פוגענית ואף אינה חוקית, עולה באופן ברור מתוכן הפוסט בין השאר בכך שבפוסט נקשרים [שמש] ואלמ"א עם שני אחרים אשר לטענת [חרותי סובר] עסקו ב"נגיעות" ו"הטרדות" באופן אשר אינו מעלה רק חשד שכזה, אלא קשר עובדתי של ממש";

ג- "כמו כן, מתייחסת [חרותי סובר] ל[שמש] כמי "שאינו לו כל הכשרה לטיפול באנשים", אמירה שהיא כשלעצמה אינה נכונה, שכן כבר הוכח, כי ל[שמש] הכשרות שונות לטיפול בבני אדם – להבדיל מקיומה של "הכשרה מוכרת", לשיטת [חרותי סובר]";

ד- ביחס לתרשים, "מדובר בתמונה אשר יש בה כדי להטעות ביחס להכשרתו הרלוונטית של [שמש]...";

ה- "מצאתי כי מדובר בפוסט אשר לא הוכח כי הוא מבוסס על ראיות מספיקות או מהימנות. לא השתכנעתי כי מאחוריו עומד מחקר מקיף, לא הוכח כי ננקטו אמצעים סבירים, או אמצעים כלשהם, לשם אימות העובדות הכתובות בו. נוסף לזאת, מצאתי כי אופי הפרסום הינו פוגעני מעבר לנחוץ, ושלא נעשה בתום לב, וכן כי לא ניתנה ל[שמש] זכות תגובה לפרסום באופן אקטיבי"; ולפיכך לא עומדת למערערת (הנתבעת שם) הגנת העיתונאות האחראית.

9. ביחס לשיעור הפיצוי, בית המשפט מנה בפסק הדין את השיקולים לחומרא ולקולא ופסק, כאמור, פיצוי בסך 10,000 ₪ (ובנוסף, שכ"ט עו"ד והוצאות, כמפורט לעיל). מאחר שהערעור לא התמקד בשיעור הפיצוי, לא אפרט עוד בעניין זה. אציין רק זאת (פרט הרלבנטי לערעור, כפי שיובא להלן), שהפיצוי נפסק לחובת חרותי סובר ועיתון הארץ, יחדיו.

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ע"א 25-10-21451 הוצאת עיתון הארץ בע"מ ואח' נ' שמש ואח'

הערעור ותמצית הטענות

10. הערעור הוגש, כאמור, על-ידי המערערות על חיובן בפיצוי בגין הפרסום הרביעי. המשיבים לא ערערו על דחיית תביעתם ביחס ליתר הפרסומים.
11. רובו של הערעור מתייחס לקביעות ולאמירות כלליות שונות של בית המשפט קמא, שאינן נוגעות לפרסום הרביעי דווקא. המערערות מבקשות, למעשה, כי ערכאת הערעור תביע את דעתה השלילית בדבר עיסוקם של המשיבים בתחום הנדון. מאחר שכאמור וכפי שעוד יבואר להלן, אין בדעתי לדון בקביעות ואמירות שאינן נוגעות לפרסום הרביעי, שהוא לבד נושא הערעור, לא ארחיב בטענות אלה.
12. ביחס לפרסום הרביעי נטען שחלה עליו הגנת "אמת דיברתי" לפי סעיף 14 לחוק, הגנה שאינה נשללת גם אם לא הוכח "פרט לוואי שאין בו פגיעה של ממש" כפי שנקבע ב-דנ"א 2121/12 פלוני נ' דין (18.9.2014); התרשים שהוצג פורסם על-ידי המשיבים עצמם והצגתו הייתה רלוונטית לסיקור ותרמה לחשיפת האמת; בפסק הדין נקבע שחרותי סובר פעלה בכוונה טובה וכי הפרסום נעשה במסגרת תפקידה כעיתונאית, ולכן "לא היה מקום לבוא בחשבון עם העיתונאית על פרטי לוואי בטלים בשישים ועל זוטות"; הפרסום נקט לשון סאטירית, אלא שבפסיקת בית המשפט העליון נקבע שהדבר לגיטימי; הביטויים שנכללו בפרסום לא חרגו מגבולות חופש הביטוי; על הפרסום חלה גם הגנת הבעת דעה לפי סעיף 15(4) לחוק; הפרסום בדבר חוסר הכשרתו של שמש להעניק טיפול מיני כפי שהוכח שניתן הוא אמיתי; שגה בית המשפט קמא בכך שהגביל את הדיון המשפטי לפרסום זה רק להגנת "העיתונות האחראית" ונמנע מלדון ביתר החלופות של הגנת תום הלב הקבועות בסעיף 15 לחוק וכן בהגנת "אמת דיברתי" שבסעיף 14 לחוק.
13. עיתון הארץ מוסיף כי מכל מקום לא היה מקום לחייבו בפיצוי, שעה שהפרסום הרביעי נעשה בעמוד הפייסבוק האישי של חרותי סובר.
14. תמצית טענות המשיבים (שמש ואלמ"א): "חומרנו היתרה של הפרסום הרביעי, והסיבה בגינה דין הערעור להידחות, נעוצה בטכניקה הפסולה של הכתמה באמצעות סמיכות. [חרותי סובר] כרכה במזיד את [שמש] בכפיפה אחת עם צדדים שלישיים ולהם ייחסה מעשים פליליים חמורים של הטרדות מיניות ופגיעות פיזיות. טכניקה זו נועדה לייצר אצל הקורא הסביר "אפקט הילה" שלילי. כאשר שמו של המשיב מופיע באותו משפט, באותה פסקה או

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ע"א 21451-10-25 הוצאת עיתון הארץ בע"מ ואח' נ' שמש ואח'

תחת אותה כותרת מאשימה יחד עם עברייני מין לכאורה, נוצרת זהות בדויה בין המקרים; "התנהלות זו שומטת את הקרקע תחת הגנת "תום הלב" לה טוענים המערערים. עיתונאי סביר והגון, המבקש לדווח אמת, היה טורח לבצע אבחנה ברורה בין המקרים. המערערת לא עשתה כן. היא טשטשה את הגבולות במזיד"; "בית המשפט קבע בצדק כי הצגת [שמש] כחלק מ"חבורת עברייני מין" היא קביעה עובדתית דיבתית. אין מדובר בפרשנות לגיטימית למציאות, אלא בבדיית מציאות אלטרנטיבית שקרית"; "בית המשפט קמא קבע עובדתית, לאחר ששמע עדים והתרשם באופן בלתי אמצעי, כי המצג שיצרו המערערים בפרסום הרביעי היה כוזב. הקורא הסביר, הנחשף לפרסום זה, אינו רואה לנגד עיניו סדנה טנטרית בהסכמה (כפי שהוכח שהייתה), אלא "טיפול רפואי" כושל ומסוכן. זהו לב ליבה של הדיבה"; לאור התנהלותה של חרותי סובר, בין היתר בכך שהיא לא נתנה לשמש ולא למ"א זכות להגיב על הפרסום, יש לדחות את הגנת העיתונות האחראית על פרסום זה; "עיון פשוט בדברי [חרותי סובר] בפרסום הרביעי אינם מעלים ספק, ולו קל שבקלים, כי המדובר בדיווח על עובדות ולא בהבעת דעה. דבריה של [חרותי סובר] נאמרים בטון פסקני, חד משמעי, שאינו ניתן לפרשנות";

15. המשיבים טוענים, כי יש לדחות את טענתו של עיתון הארץ, לפיה, גם אם הערעור יידחה כלפי חרותי סובר, דין הערעור להתקבל כלפיו, משום שהפרסום נעשה בעמוד הפייסבוק הפרטי שלה ולא במסגרת עבודתה העיתונאית, וזאת משום ש"הלכה למעשה, העיתון והעיתונאית הם "תאומים סיאמיים" בזירה התקשורתית. העיתון נהנה מהתעבורה, מהחשיפה והמוניטין שמייצרת העיתונאית ברשתות החברתיות"; לדבריהם, "כאשר עיתונאי בכיר משתמש בפלטפורמה הדיגיטלית שלו כדי לקדם מסרים של העיתון, ותוך כדי כך מבצע עוולה של לשון הרע, העיתון הוא בגדר מעוול במשותף, או למצער נושא באחריות שילוחית למעשים שנועדו לשרת את עסקיו".

16. בעקבות המערעורות, גם המשיבים מבקשים כי ערכאת הערעור תביע את דעתה בדבר "הלגיטימיות" של עיסוקם בתחום הנדון. כאמור, אין בדעתי לעסוק בכך, מאחר שהדבר אינו נדרש להכרעה בערעור זה.

17. הערה: המשיב 3 (דוד כהן צדק) צורף כמשיב "פורמלי" משום שהוא היה צד בתביעה שנדונה בבית המשפט קמא. הערעור ביחס לפרסום הרביעי אינו נוגע אליו, ולכן הוא נמחק מרשימת המשיבים.

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ע"א 21451-10-25 הוצאת עיתון הארץ בע"מ ואח' נ' שמש ואח'

דין והכרעה

18. סבורני כי דין הערעור להתקבל וכי היה על בית המשפט קמא לדחות את התביעה גם ביחס לפרסום הרביעי, משום שחלקו נהנה מהגנת אמת הפרסום (סעיף 14 לחוק), חלקו מהגנת הבעת דעה בתום לב (סעיף 15(4) לחוק), וחלקו משילובן של שתי ההגנות הללו.

19. סעיף 14 לחוק קובע: "במשפט פלילי או אזרחי בשל לשון הרע תהא זאת הגנה טובה שהדבר שפורסם היה אמת והיה בפרסום ענין ציבורי; הגנה זו לא תישלל בשל כך בלבד שלא הוכחה אמיתותו של פרט לוואי שאין בו פגיעה של ממש".

"שני התנאים המצטברים לתחולתה של הגנת סעיף 14, אמיתות הפרסום והעניין הציבורי, הם פועל יוצא של איזון מדויק שביצע המחוקק. לפיכך אין להתנות את תחולת ההגנה בתנאים או בסייגים נוספים... מכאן שאין לשלול את תחולת ההגנה משום שלא התקיימו תנאים הקבועים בהגנות תום הלב (הגנת סעיף 15), בהגנות המוחלטות (הגנות סעיף 13) או בכללי האתיקה העיתונאית. יתירה מזאת, הגנת אמת הפרסום עשויה לחול גם כאשר ההגנות האחרות אינן חלות" (אורי שנהר, דיני לשון הרע, מהדורה שנייה (להלן – "שנהר"), עמ' 390, על סמך פסיקת בית המשפט העליון בנושא זה, ראו: דנ"א 7325/95 ידיעות אחרונות בע"מ נ' קראוס, פ"ד נב (3) 1; דנ"א 2121/12 פלוני נ' דיין אורבך (18.9.2014); ע"א 844/12 מולקדנוב נ' פרוש (22.2.2017)).

וכן: "בסעיף 14 לחוק אין כל התייחסות ליסוד נפשי כלשהו הנדרש לצורך החלת ההגנה על פרסום מסוים ומהשוואות נוסח סעיף 14 לנוסחו של סעיף 15 ניתן ללמוד כי הגנת אמת הפרסום תעמוד למפרסם גם אם לא עשה את הפרסום בתום לב. מלשון החוק עולה אפוא כי מפרסם ייחנה מהגנת סעיף 14 לחוק אם יצליח להוכיח המשפט את יסודותיה האובייקטיביים של ההגנה (אמיתות הפרסום ועניין ציבורי), ואם יצליח בכך, לא תהיה כל חשיבות למניעיו ולמטרותיו של המפרסם בעשותו את הפרסום... גם הטענה כי התנהלות פסולה מצד המפרסם עשויה לשלול ממנו את הגנת סעיף 14 מכוח עקרונות השתק או המניעות נדחתה על-ידי בית המשפט העליון.

השופט גרוניס סיכם כלליים אלו בציינו כי "הדגש במסגרת הגנת אמת הפרסום הוא לא על הדרך, אלא על התוצאה – פרסום המשקף את האמת כפי שהייתה המועד שבו נעשה הפרסום" (שנהר, עמ' 393-394, על סמך פסיקת בית המשפט העליון, ראו: פסק דין קראוס הנ"ל; פסק דין אורבך הנ"ל; ע"א 10281/03 קורן נ' ארגוב (12.12.2006)).

וכן: "משמעותה של החלת הגנת אמת הפרסום על פרסומי לשון הרע היא שהחוק מתיר לפגוע בשמו הטוב של אדם כאשר תוכן הפרסום הוא אמת... ההצדקה המרכזית להתרת פרסומי אמת הפוגעים בשם הטוב היא שהפרסומים כאלו משרתים אינטרס ציבורי הנובע מהאפשרות להסתמך על המידע לצורך קבלת החלטות, ואינטרס ציבורי זה קיים בפרסומי

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ע"א 21451-10-25 הוצאת עיתון הארץ בע"מ ואח' נ' שמש ואח'

אמת בניגוד לפרסומים שאינם אמת (שנהר, עמ' 391, על סמך פסיקת בית המשפט העליון, ראו: פסק דין קראוס; פסק דין קורן; פסק דין דיין-אורבך; ע"א 89/04 נודלמן נ' שרנסקי (4.8.2008)).

20. המסקנה הנובעת מכל האמור היא, שלכל הפחות ביחס לחלקי הפרסום, לגביהם ניתן לומר שהם אמת והיה בהם עניין ציבורי, כפי שיפורט להלן, לא היה מקום לבחון האם התקיימו לגביהם הגנות תום הלב והעיתונות האחראית ולא היה מקום לבחון את מניעיה של חרות סובר בעשיית הפרסום, כפי שנעשה בפסק דינו של בית המשפט קמא הנכבד. להלן אנמק מדוע, לדעתי, רובו של הפרסום חוסה תחת הגנת סעיף 14 לחוק.

21. דומה, שאין מחלוקת בענייננו ביחס להתקיימותו של התנאי, לפיו נדרש לשם תחולת הגנתו של סעיף 14 לחוק, כי יהא בפרסום עניין ציבורי.

כפי שפורט בראשית פסק הדין (סעיף 1), בהתבסס על כתבי הצדדים, הקמתה של אלמ"א, ששמש עומד בראשה, **"נועדה למסד ולהנגיש את תחום הטנטרה והמיניות הבריאה לציבור בישראל, בין השאר באמצעות כתיבת קוד אתי מתאים"**. בית המשפט קמא אף הוסיף (שם) כי על פי התרשמותו מהמשיבים, **"הם מאמינים אמונה אמיתית בעובדה לפי העיסוק בתחום הטנטרה והמיניות הבריאה, כפי שהוא מוגדר על ידם, הינו עיסוק אשר יש בו כדי לשפר את חיי האנשים הנזקקים לשירות אותו הם מציעים..."**.

לצד זאת, הוסיף בית המשפט גם את התרשמותו מחרות סובר (שם): **"התרשמותי... כי היא עיתונאית חוקרת, "לוחמת" ופמיניסטית, אשר שמה לה למטרה, באמצעות עבודתה העיתונאית, להגן על פרטים חלשים בחברה, מפני עוולות וניצול בכלל, ומפני ניצול מיני בפרט"**.

גם מאמצייהם של הצדדים בבית המשפט קמא ובערכאה זו להניע את בית המשפט לומר את דברו בגנות או בשבח פעילותם של המשיבה מצביעים על העניין הציבורי, לדעתם, בפרסומים שנעשו, עניין החורג מעניינים של בעלי הדין, ויש בו כדי להשפיע על החלטתם של רבים אחרים להיזקק לשירותיהם של המשיבים או להימנע מכך.

הנה כי כן, התקיים בענייננו התנאי, לפיו היה בפרסום הנדון (כמו גם ביתר הפרסומים הנוספים) **"עניין ציבורי" מובהק**.

22. אשר לתנאי "האמת", סבורני שזה התקיים ביחס לרובו של הפרסום: אלמ"א הינה, כאמור, **"עמותה להסדרת תחום הטיפול המיני בישראל"**, בראשה עומד שמש, שהינו **"ד"ר וטרינר"**, שמש ודאי מגדיר את עצמו כ**"מומחה טנטרה"**, הפעילות של אלמ"א ושל שמש במסגרת זו כוללת **"סדנאות בעירום"** (ב"כ המשיבים אישר זאת בדיון בערעור, עמ' 7 לפרו', שורות 23-26),

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ע"א 25-10-21451 הוצאת עיתון הארץ בע"מ ואח' נ' שמש ואח'

ולא הייתה הכחשה של המשיבים ביחס למעשים שיוחסו בפרסום לשניים הנוספים שהוזכרו בו.

ביחס לתרשים, אין חולק שהוא נלקח מתוך הפרסום של אלמ"א באתר האינטרנט שלה, גם אם לטענתה הוא נמחק משם לאחר זמן קצר והוחלף באחר. בתרשים עצמו, כפי שהובהר בדיון בערעור (עמ' 7 בפרו', שורות 5-7) נכללים שמותיהם של שמש, המוגדר בו כיו"ר העמותה, ושל השניים הנוספים כחברים בשתי ועדות שונות. הנה כי כן, רובם של הדברים שנכללו בפרסום הם "אמת", ואין בכך שחלקם נכתבו, כך נראה, על-ידי חרותי סובר בסרקזם, כדי לשלול את אמיתותם או להפחית ממנה, שכן, כאמור לעיל, הדגש במסגרת אמת בפרסום הוא לא על הדרך, אלא על התוצאה.

23. בית המשפט קמא הנכבד מצא לייחס למערערים אחריות בשל הפרסום, בשל "הקשר אותו קושרת [חרותי סובר] בפוסט זה, בין אותם אנשים אשר לכאורה נהגו באופן שלילי או פוגעני [השניים האחרים ששמותיהם הוזכרו בפרסום] לבין [שמש] – אלה אותם "שלושת הכוכבים" אשר היו מעורבים בהקמת [אלמ"א]". אולם, "קשר" זה הינו יציר כפס של המשיבים, אשר פרסמו, כאמור, באתר שלהם, את התרשים הכולל את שלושתם. "הזרקור" שהפנתה חרותי סובר בפרסומה לעובדה ששלושתם כלולים יחדיו באותו תרשים המתאר את המייסדים והפעילים בוועדות השונות של העמותה, אין בו כדי לשלול את "האמת" או להפחית ממנה.

24. בית המשפט קמא הנכבד נשען במסקנתו גם על התגובות ("הטוקבקים", כלומר התגובות) שנכתבו בעקבות הפרסום הרביעי, שתקפו את המשיבים וכינו אותם בכינויים משפילים. אולם, בכל הנוגע לשאלת אמיתות הפרסום, "משמעות הפרסום נקבעת על פי מבחן אובייקטיבי, היינו; על פי המבחן הטבעי והרגיל של המילים בעיני האדם הסביר, וכי לצורך פרשנות הפרסום אין כל רלוונטיות לכוונת המפרסם או לשאלה כיצד הבין את הדברים הנפגע או מי ששמע או קרא את הדברים" (שנהר, עמ' 395, וראו: ע"א 723/74 הוצאת עיתון "הארץ" בע"מ נ' חברת החשמל בע"מ, פ"ד לא(2) 281; ע"א 5653/98 פלוס נ' חלוץ, פ"ד נה(5) 865; רע"א 10520/03 בן גביר נ' דנקנר (12.11.2006); פסק דין נודלמן; ע"א 740/86 תומרקין נ' העצני, פ"ד מג(2) 333).

כפי שבית המשפט קמא ציין (סעיף 55), הפרסום לא ייחס לשמש "באופן ישיר" חשד לביצוע עבירות מין, אך הוסיף כי "לא ניתן להתעלם מההקשר אותו קושרת [חרותי סובר] בפוסט זה, בין אותם אנשים אשר לכאורה נהגו באופן שלילי או פוגעני לבין [שמש] – אלה אותם "שלושת הכוכבים" אשר הו מעורבים בהקמת [אלמ"א]". אלא, ש"הקישור" בין שמש ובין אלמ"א לבין שני האנשים ששמותיהם הוזכרו בפרסום כמי שהיו מעורבים בעבירות מין נעשה, כאמור, על-

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ע"א 25-10-21451 הוצאת עיתון הארץ בע"מ ואח' נ' שמש ואח'

ידי המשיבים עצמם בצירופם של אלה לרשימת החברים בוועדות העמותה ובהצגת שמותיהם בתרשים.

וידגש: אין בכך כדי לומר ששמש או אלמ"א ידעו על מעשיהם של אותם שניים. אין שום ראיה לכך. ייתכן גם שהמעשים המיוחסים לאותם שניים נעשו לאחר צירופם לוועדות ולאחר אותו פרסום ויתכן אף שזו הסיבה למחיקת התרשים מאתר אלמ"א, אך את הנעשה אין להשיב. העובדה שהשניים היו חברים באלמ"א ושימשו בוועדותיה היא אמת; העובדה שאותם שניים היו מעורבים בעבירות מין הינה ככל הנראה אמת, ולפחות היא לא הוכחה על-ידי המשיבים; זאת שהמשיבים פרסמו בעצמם את התרשים שבו מופיעים שמש ואלמ"א עם אותם שניים בכפיפה אחת היא אמת. אכן, חרותי סובר לא הסתפקה בהצגת העובדות "היבשות", אלא נתנה להן פרשנות משלה. בפרשנות זו, אדון להלן. אולם, "נתבע... בתביעת לשון הרע רשאי להסתמך על הגנת אמת הפרסום גם כאשר לשון הרע מנוסחת בדרך של הבעת דעה" (שנהר, עמ' 402, וראו פסק דין חברת חשמל). מכל-מקום, חרותי סובר אינה אחראית לפרסום אסור של לשון הרע, משום שאחרים נתנו לאותו פרסום פרשנות משלהם. בהקשר זה יצוין, שגם המשיבים הגיבו על הפרסום באותו עמוד פייסבוק, ותגובתם, שהכחישה קשר שלהם למעשיהם של השניים, פורסמה באותו עמוד.

25. חלקי הפרסום האחרים (למעט המשפט, לפיו לשמש "אין לו כל הכשרה לטיפול באנשים", אליו אתייחס בנפרד) הינם בגדר הבעת דעה מובהקת: "האירוניה מתה", "שלושה כוכבים של אישה עובדת", "שאר הכיפים", "אלה יסדירו. ברור".

26. "דעה מקובלת היא שבפרשנות של הגנות הבעת הדעה וביישומן יש לתת משקל לאיזון החוקתי בין חופש הביטוי לבין הזכות לשם טוב. חופש הביטוי מגן על ביטויים מסוגים שונים, אולם הזכות להבעת דעה נהנית מהגנה מוגברת" (שנהר, עמ' 610, וראו: ע"א 4534/02 רשת שוקן בע"מ נ' הרציקוביץ', פ"ד נח(3) 558; ע"א 6903/12 CANWEST GLOBAL COMMUNICATIONS CORP. נ' עוזר (22.7.2015)).

בענין הנדון ב-רע"א 817/23 עמותת חוזה חדש נ' ח"כ זוהר (30.5.2023) פסק בית המשפט כי יש לראות בפרסום של המבקשת, לפיו "מיקי זוהר הוא חייל בכיר בארגון הפשע של נתניהו שלא מפסיק להסית ולשקר" כהבעת דעה ולא כקביעה עובדתית, וכי אפילו אם הפרסום עולה כדי לשון הרע, הרי שמדובר בלשון הרע החוסה תחת הגנת תום הלב שבסעיף 15(4) לחוק והפרסום לא חרג מתחום הסביר בנסיבות העניין, ולפיכך הורה בית המשפט העליון על ביטול החיוב שהושת בבית המשפט קמא על המבקשת בגין פרסום לשון הרע. דברי כב' השופט סולברג שם (פסקה 25): "אם כן, בית המשפט שלפניו מתבררת תביעת לשון הרע מחויב לבחון, במקרים המתאימים, אם הפרסום שבמחלוקת הוא פרסום שאדם מן הישוב יבין שיש להוציא

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ע"א 25-10-21451 הוצאת עיתון הארץ בע"מ ואח' נ' שמש ואח'

מידי פשט תיבותיו ומשמעותן המילונית. בעשותו כן, על בית המשפט לתת דעתו על השאלה מהו המסר שיקלט מן הפרסום; ולהתחשב בכך שאין זה רצוי כי דיני לשון הרע ידחקו מן השיח צורות ביטוי ציוריות, אף לא כאלה הנעשות על דרך הגזמה, כאשר הן חפות מיומרה להצגת עובדות. בחינה זו, במקרים מסוימים, עשויה להביא לכלל מסקנה כי על אף שמדובר בפרסום בעל חזות חיצונית עובדתית ('ידיו של פלוני הן ששפכו את הדם', באחת מהדוגמאות שלעיל), נכון יהיה לראות בדברים משום עזיבה של עולם העובדות הקשיחות, אל עבר הבעת דעה על מושא הפרסום ועל תפקודו".

27. לאור ההלכות שנקבעו בבית המשפט העליון, כאמור לעיל, אין ספק, לדעתי, שחלקי הפרסום שפורטו לעיל הינם בגדר הבעת דעה, שהגנת החוק חלה עליהם. אכן, דבריה של חרותי סובר נאמרו בעוקצנות ובלעג. אולם, היא לא הסתירה את דעתה הנחרצת המתנגדת למעשים שהמשיבים קידמו ואף פעלו, וכל מי שעוקב אחרי פרסומיה צריך היה להבין את דבריה אלה כדברים שמשקפים את דעתה. גם דעה נחרצת וגם דעה הנאמרת באופן בוטה, כשהן נאמרות "בקשר לענין ציבורי" (סעיף 15(4) לחוק) זכאיות להגנה בחברה דמוקרטית.

28. נותר עוד לדון בביטוי, לפיו לשמש, שכונה בפרסום "הד"ר הוטריןר" (נתון אמיתי, כשלעצמו), "אין לו כל הכשרה לטיפול באנשים אבל הוא מומחה לטנטרה". בית המשפט קמא קבע כי האמירה, לפיה לשמש "אין כל הכשרה לטיפול באנשים", "כשלעצמה אינה נכונה, שכן כבר הוכח, כי [לשמש] הכשרות שונות לטיפול בבני אדם – להבדיל מקיומה של "הכשרה מוכרת", לשיטת [חרותי סובר]". אינני סבור כן.

אכן, הוכח כי שמש רכש הכשרה וניסיון בתחומי טיפול שונים, בכללם אלה הקשורים למיניות (לפירוט בעניין זה, ראו סעיף 7 לפסק הדין), אך גם אין חולק שאין לו הכשרה מוכרת על ידי הרשויות המוסמכות לכך על-ידי חוק בישראל, בפרט בתחום הטנטרה, ולמעשה לא קיימת "הכשרה מוכרת" כזו, והרי זו הייתה אחת מהמטרות העיקריות של הקמת עמותת אלמ"א, למסד תחום זה בישראל. חרותי סובר הייתה סבורה, ואת דעתה זו היא הביעה פעמים רבות בכתבותיה ובפרסומיה, כי בשל העדרה של הכשרה מוכרת על ידי הרשויות המוכרות בישראל לטיפול בשיטת הטנטרה, אין לאפשר טיפול שכזה. זו הבעת דעה לגיטימית, שניתן להסכים עמה או להתנגד לה, אולם "פרסום יכול להציג טענה כדעתו של המפרסם בעניין עובדה הניתנת לסיווג כאמת או שקר, ובמקרה כזה הבעת הדעה עשויה לחול עליו" (שנהר, עמ' 613, וראו: פסק דין חברת החשמל ופסק דין קראוס). עוד נכתב ונקבע "ההבחנה בין דעה לעובדה אינה תמיד קלה, ויש שפרסום מצוי ב"אזור הדמדומים" שבין דעה לעובדה" (שנהר, עמ' 612, וראו: פסק דין נודלמן; פסק דין עמותת חוזה חדש; פסק דין בן גביר).

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ע"א 21451-10-25 הוצאת עיתון הארץ בע"מ ואח' נ' שמש ואח'

בענייננו, ניתן היה להבין מהפרסום כי **לדעתה** של חרותי סובר אין לשמש הכשרה לטפל באנשים בתחום הטנטרה, גם מהמשכו של אותו משפט ("**שאין לו כל הכשרה לטיפול באנשים, אבל הוא "מומחה טנטרה"**"). ההגנה החלה על הבעת דעה אינה נשללת רק משום שהיא לא ציינה כי לשיטתו של שמש, יש לו הכשרות אחרות המכשירות אותו "לטפל" באנשים.

29. בית המשפט קמא זקף לחובתה של חרותי סובר את הימנעותה ממתן זכות תגובה למשיבות על הפרסום הרביעי. המערערות, מצדן, הפנו לכך שבמסגרת התגובות לפרסום בעמוד הפייסבוק, שבו נכלל הפרסום, פורסמה גם תגובתם של המשיבים.

מקום שנדרש לשם הקמת ההגנה לפנות לנפגע כדי לקבל ולפרסם את תגובתו, ספק אם די בהפניה לתגובת הנפגע שפורסמה לאחר הפרסום נושא לשון הרע ונדרש לכלול את התגובה בתוך אותו פרסום.

אלא שבענייננו, אינני סבור שהימנעות זו, גם אם ייתכן והיה רצוי לנהוג אחרת, יש בכוחה לשלול אחת מההגנות שצוינו לעיל, שכן, הפנייה לקבלת תגובה מהנפגע היא מרכיב חשוב בבדיקת אמיתות הפרסום (פסק דין **דיין-אורבך** ; **שנהר**, עמ' 477-482). בקשת התגובה היא חלק מהחובה לברר את אמיתות הפרסום.

בענייננו, כאמור, הפרטים העובדתיים בפרסום, רובם המוחלט לא היו שנויים במחלוקת, וכשזהו המצב אין צורך בפנייה לשם קבלת תגובה (ראו, **שנהר**, עמ' 482). יתר הפרטים בפרסום היו, כאמור, הבעת דעה. לא נדרש לקבל את תגובת הנפגע בפרסום שעניינו הבעת דעה. הפרט היחיד, שאולי נדרשת הייתה פנייה של חרותי סובר לשמש לקבלת תגובתו היה נושא הכשרתו למתן הטיפולים המיניים, אך כפי שהוסבר לעיל, המרכיב העיקרי, לדעתי, בפרט זה, היה הבעת דעה – דעתה של חרותי סובר כי ההכשרות ששמש טוען להן אינן מכשירות אותו להעניק טיפול מיני, ואם כן גם לפרט זה לא נדרשה תגובתו.

30. מסקנתי היא, אפוא, שחלות על הפרסום הגנות של אמת הפרסום והגנת דעה, סעיפים 14 ו-15 **לחוק**, ועל כן דין חיובן של המערערות בגין פרסום זה להתבטל.

31. דין הערעור ביחס לעיתון הארץ להתקבל גם מהטעם שהפרסום הרביעי נעשה בעמוד הפייסבוק האישי של חרותי סובר ולא במסגרת העיתון, ולא הוכח שהפרסום נעשה מטעמו של עיתון הארץ או אף בידיעתו.

ייתכן ולא ניתן לשלול קטגורית את האפשרות שאמצעי תקשורת יישא באחריות לפרסום הנעשה על ידי עיתונאי המועסק על ידו ב"עמוד" פרטי שלו באחת הרשתות החברתיות או באתר אינטרנט פרטי שלו, למשל כשהוכח קשר גומלין ישיר בין העיתון לבין אותו "עמוד" או אתר

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ע"א 25-10-21451 הוצאת עיתון הארץ בע"מ ואח' נ' שמש ואח'

פרטי, או כשמוכחת אחריות שילוחית נזיקית, אך הדבר דורש הוכחה והנטל בעניין זה מוטל על הטוען להטלת אחריות זו.

לא מצאתי בפסק דינו של בית המשפט קמא הנמקה ראויה להטלת אחריות זו. לאור מסקנתי, כי בין כה דין החיוב בפיצוי בגין הפרסום הרביעי להתבטל, לא ארחיב בסוגיה זו, הן במישור העקרוני והן במישור הספציפי.

32. כאמור לעיל, המערערות בעיקר, אך גם המשיבים, חתרו לכך שבית המשפט (השלום וערכאה זו) יביע את דעתו ביחס ללגיטימיות או חוסר הלגיטימיות של המעשים הנעשים על-ידי המשיבים במסגרת אלמ"א.

אני מסכים עם בית משפט קמא, כי על בית המשפט להימנע מכך, ומצרף את דעתי להנמקותיו הראויות, לדעתי, לעניין זה בפסק דינו (סעיפים 17-21) ואסתפק בציטוט אחד מהם, המשקף, לדעתי, נכונה את תפקידו של בית המשפט (סעיף 21): **"אין זה תפקידו של בית המשפט ואין זו מטרתו של ההליך שכן סרטוט גבולות הלגיטימיות של פעולות התובעים אמור להתבצע על-ידי הרשויות המתאימות ובפיקוח המחוקק, וודאי שלא כמסקנת לוואי בחוק העוסק בחוקיותם של פרסומים עיתונאים"**.

33. התוצאה:

הערעור מתקבל חיובן של המערערות בקשר לפרסום הרביעי מבוטל. מאחר שהחיובים על פי פסק הדין שולמו (עמוד 10 לפרוטוקול, שורה 5) על המשיבים שמש ואלמ"א להשיב למערערות את הכספים ששולמו בצירוף ריבית שקלית כחוק ממועד תשלומם.

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ע"א 21451-10-25 הוצאת עיתון הארץ בע"מ ואח' נ' שמש ואח'

34. ביחס להוצאות הערעור: מחד, ניתן להתחשב בפגיעה שנגרמה למשיבים מהפרסום, גם אם נפסק שהוא חוסה תחת הגנות החוק, וכן בצורך להשיב למערערות את הכספים ששולמו להם בעקבות פסק דינו של בית משפט השלום. מאידך, אין להתעלם מכך שהערעור ביחס לפרסום הרביעי התקבל, וכן בכך שבית המשפט קמא חייב את המערערות בלבד בהוצאות בגין פרסום זה, למרות שתביעת המשיבים ביחס ליתר הפרסומים נדחתה. המשיבים (שמש ואלמ"א) ישלמו למערערות הוצאות הערעור בסך 8,000 ₪. המזכירות תשיב למערערות, באמצעות ב"כ, את העירבון.

ניתן היום, כ"ד תמוז תשפ"ו, 09 יולי 2026, בהעדר הצדדים.

יונה אטדגי, שופט